

Apostolien teot 32

Apt. 21:1-22

Viime jaksossa tässä Alusta alkaen -ohjelmassa pääsimme Apostolien tekojen luvun 20 loppuun. Paavalin kolmas lähetysmatka oli lopuillaan ja hän oli matkalla takaisin kotiin, Jerusalemin kautta. Matkalla hän pysähtyi Miletoksen kaupunkiin ja piti siellä jäähyväispuheen Vähä-Aasiaan perustamiensa seurakuntien johtajille. Hän kehotti heitä pitämään huolta seurakunnista ja varjelemaan niitä harhaopeilta. Sitten hän kertoi heille, ettei enää tapaisi heitä. Jumala oli johdattamassa häntä Jerusalemiin, jossa häntä odottaisivat suuret vaikeudet.

Jatkamme luvun 21 alusta. Siinä Paavali on juuri hyvästellyt hyvästelee perustamiensa seurakuntien johtajat ja lähtee Miletoksesta.

Matka jatkuu

Niin siis erosimme heistä. Lähdimme merelle ja purjehdimme suoraan Kosin saareen, seuraavana päivänä Rodokseen ja sieltä Pataraan. Patarassa löysimme laivan, joka oli lähdössä Foinikiaan, ja jatkoimme siinä matkaamme. Kun Kypros tuli näkyviin, suuntasimme kulkumme sen eteläpuolitse Syyriaa kohti, ja niin saavuimme Tyrokseen, missä laivan oli määrä purkaa lastinsa (Apt. 21:1-3).

Tässä tekstissä on edelleen me-muoto, mikä viittaa luultavasti siihen, että Luukas on käyttänyt tekstinsä lähteenä omaa matkapäiväkirjaansa.

Ensin he purjehtivat lähellä Vähä-Aasian lounais- ja etelärannikkoa, Kosin ja Rodoksen saarten kautta Patara –nimiseen paikkaan Vähä-Aasian rannikolla. Siellä he onnistuivat vaihtamaan isompaan laivaan, jolla pystyi purjehtimaan avomerellä ja pääsemään nopeammin määränpähän, suoraan Kyproksen lounais- ja eteläpuolelta Syyrian provinssissa sijaitsevaan Tyroksen kaupunkiin.

Tapasimme sikäläiset opetuslapset ja viivyimme heidän luonaan viikon ajan. Hengen vaikutuksesta he varoittivat Paavalia menemästä Jerusalemiin. Kun viikko oli kulunut, lähdimme taas matkaan, ja kaikki veljet vaimoineen ja lapsineen saattoivat meitä kaupungin ulkopuolelle saakka. Meren rannalla me yhdessä polvistuimme ja rukoilimme, ja sitten jätimme toisillemme hyvästit. Me nousimme laivaan, ja he palasivat kotiinsa (Apt. 21:4-6).

Tyroksessa laiva piti purkaa lastista ja myös lastata uudella lastilla, ja siihen meni viikko. Se antoi Paavalille ja hänen matkakumppaneilleen tilaisuuden viipyä Tyroksen kristittyjen luona. Matka yli Välimeren koillisnurkan oli sujunut niin rivakasti, että hän oletti ehtivänsä helluntaiksi Jerusalemiin, vaikka viipyisikin noin pitkään Tyroksen seurakunnan vieraana.

Siellä joillain seurakuntalaisilla oli profetoimisen armolahja, ja Hengen vaikutuksesta he kertoivat Paavalille, että Jerusalemissa hänet vangittaisiin. Varmaankin he sitten oma-aloitteisesti varoittivat Paavalia, että Jerusalemiin ei pitäisi mennä. Näin on oletettava, koska aiemmin Paavali kertoi siitä, että Pyhä Henki oli nimenomaan viemässä häntä Jerusalemiin. Se oli Jumalan tahto, että hänet vangittaisiin siellä, mutta jopa Hengen vallassa profetoineet olivat itse asiasta eri mieltä.

Koskettavasti ja liikuttavasti Luukas kertoo alkukristittyjen keskinäistä rakkaudesta. Kaikki Tyroksen kristityt, lapsineen kaikkineen, saattoivat Paavalialia ja hänen seuruettaan meren rantaan asti ja polvistuivat hiekkarannalle rukoilemaan siunausta hänelle.

Kesareassa

Tyroksesta lähdettyämme purjehdimme Ptolemaikseen; sinne merimatkamme päättyi. Menimme tervehtimään veljiä ja viivyimme päivän heidän luonaan. Seuraavana päivänä lähdimme liikkeelle, ja niin tulimme Kesareaan. Siellä menimme evankelista Filippoksen luo ja majoituimme hänen kotiinsa. Hän oli yksi seitsemästä avustajasta, ja hänellä oli neljä naimatonta tytärtä, joilla oli profetoimisen lahja (Apt. 21:7-9).

Ptolemais sijaitsi jonkin verran etelään Tyroksesta. Siitä etelään oli Kesarea. Sielläkin oli kristillinen seurakunta, joka oli joko Galileaan syntyneiden seurakuntien (ks. 9:31) tai sitten Stefanoksen murhan jälkeen alkaneen hellenisti-kristittyjen tekemän lähetystyön (ks. 11:19) vaikutuksesta syntynyt.

Tekstissä mainittu evankelista Filippos on sama mies, jonka tapasimme aiemmin, luvussa 8. Hän oli julistanut evankeliumia Samarian pääkaupungissa (8:4-13) ja samassa yhteydessä puhunut myös etiopialaiselle hoviherralle, joka oli paluumatkalla kotiinsa vierailtuaan pyhiinvaelluksella Jerusalemissa. Kun hän oli kastanut tuon etiopialaisen, hänestä kerrotaan luvussa 8 seuraavaa:

Kun he olivat nousseet vedestä, Herran Henki tempasi Filippoksen pois. Hoviherra ei enää nähnyt häntä mutta jatkoi iloisena matkaansa. Filippos ilmaantui sitten Asdodiin. Evankeliumia julistaen hän kulki kaupungista kaupunkiin, kunnes tuli Kesareaan (Apt. 8:39-40).

Ilmeisesti Filippos oli jäänyt Kesareaan, evankelistaksi ja tuonut sinne myös perheensä, johon kuului neljä naimatonta tytärtä. Kaikilla heillä oli profetoimisen lahja.

Apostolien tekojen kirjoittaja Luukas osoittautuu tässäkin olevansa ”naisten evankelista”. Tämän arvonimen hän on saanut siksi, että hänen kirjoittamassaan evankeliumissa on muita evankeliumeita enemmän sellaisia Jeesuksen vertauspuheita, jotka kertovat naisista. Hän osasi siis muita evankelista paremmin ottaa naisnäkökulman huomioon. Ehkä siksi hän tässäkin erityisesti mainitsee Filippoksen tyttäret.

Agaboksen synkkä profetia

Hän ei kuitenkaan kerro Filippoksen tyttärien profetioista, vaan sen sijaan erään kiertelevän profetoijan puheista:

Olimme olleet kaupungissa jo useita päiviä, kun sinne saapui Juudeasta Agabos-niminen profeetta. Hän tuli luoksemme, otti Paavalilta vyön, satoi sillä jalkansa ja kätensä ja julisti: "Näin sanoo Pyhä Henki: tällä tavoin juutalaiset Jerusalemissa sitovat sen miehen, jonka vyö tämä on, ja luovuttavat hänet pakanoiden käsiin." (Apt. 21:10-11).

Agaboksen profetiaan liittyi symbolinen ele, vähän samalla tavalla kuin joidenkin Vanhan testamentin profeettojen ennustuksiin. Jeremia esimerkiksi sai Herralta käskyn ostaa pellavainen vyö ja piilottaa se kallionkoloon. Pitkän ajan kuluttua Herra käski hänen hakea vyö piilostaan. Se oli mennyt kokonaan pilalle. Samalla tavalla Herra sanoi tekevänsä lopun ”Juudan ja Jerusalemin korskeudesta” (ks. Jer 13:1-9). Profeetta Jesaja taas kulki kolme vuotta paljain jaloin ja säkkivaatteessa, merkiksi siitä, että Assyrian kuningas tulisi kuljettamaan alastomiksi riisuttuja egyptiläisiä ja nubialaisia vankeuteen (Jes. 20:1-4). Monia muitakin esimerkkejä löytyy Vanhasta testamentista. Uudessa testamentissa tällaista esineisiin tai tekoihin liittyvää vertauskuvallista profetiaa ei juuri esiinny.

Tämän kuultuamme me yhdessä Kesarean uskovien kanssa pyysimme, ettei Paavali menisi Jerusalemiin. Mutta Paavali sanoi: "Miksi te tuollaista puhutte, miksi itkette ja raastatte minun sydäntäni? Minä olen valmis kahleisiin ja kuolemaankin Jerusalemissa Herran Jeesuksen nimen tähden." Kun hän ei antanut periksi, me rauhoituimme ja sanoimme: "Toteutukoon Herran tahto." (Apt. 21:12-14)

Joskus Jumalan tahto on niin outo, että normaalin ihmisen on vaikea tai mahdoton sitä hyväksyä. Näinhän oli käynyt esimerkiksi silloin, kun Jeesus oli ilmoittanut opetuslapsilleen, että hänen pitäisi kärsiä karu kidutuskuolema. Siihen Pietari oli reagoinut näin:

Pietari veti hänet erilleen ja alkoi nuhdella häntä: "Jumala varjelkoon! Sitä ei saa tapahtua sinulle, Herra!" Mutta hän kääntyi pois ja sanoi Pietarille: "Väisty tieltäni, Saatana! Sinä tahdot saada minut lankeamaan. Sinun ajatuksesi eivät ole Jumalasta, vaan ihmisestä!" (Matt. 16:22-23).

Nyt vastaavaa tapahtui Paavalille. Hänen kristittyjen sisartensa ja veljiensä huoli ja myötätunto muodostivat Paavalille vakavan kiusauksen, joka raastoi hänen sydäntään. Siitä huolimatta hän oli valmis tottelemaan Jumalan tahtoa ja menemään vaikka kuolemaan Jeesuksen tähden.

Kesarean kristittyjen olisi pitänyt rohkaista ja lohduttaa Paavalia. Mutta tässä käykin niin, että Paavali rohkaisee ja lohduttaa heitä rohkeudellaan. Lopulta hekin rauhoittuvat ja hyväksyvät sen, että Jumalan tahto on hyvä ja niin pitää tapahtua.

Tästä voisi saada paljonkin opetusta omaan elämäänsä kristittyinä. Mitenkä sen pukisi tässä sanoiksi?

Paavali saapuu Jerusalemiin ja joutuu varhaiskristillisen kirkkopolitiikan pyörteisiin

Oltuamme Kesareassa jonkin aikaa varustauduimme matkaan ja lähdimme Jerusalemiin. Muutamat opetuslapset lähtivät mukaan ja saattoivat meidät majapaikkaan Mnason-nimisen kyproslaisen miehen luo. Mnason oli varhaisimpia opetuslapsia (Apt. 21:15-16).

Kyseisen majapaikan kyproslaisen Mnasonin luona on täytynyt olla jossain Kesarean ja Jerusalemin välillä, sillä tuon ajan matkantekovälineillä Kesarean ja Jerusalemin välistä matkaa ei oikein yöpymättä selvitetty. Mnason oli ”varhaisimpia opetuslapsia”. Hänen kääntymyksensä kristityksi on

luultavasti tapahtunut sen hellenistijuutalaisten parissa tapahtuneen herätyksen aikoihin, jossa Filippus oli eräs johtohahmo.

Kun saavuimme Jerusalemiin, veljet ottivat meidät iloiten vastaan. Heti seuraavana päivänä Paavali lähti meidän kanssamme tapaamaan Jaakobia, ja kaikki vanhimmatkin kokoontuivat paikalle. Paavali tervehti heitä ja kertoi seikkaperäisesti kaikesta, mitä Jumala hänen palvelutyönsä kautta oli tehnyt pakanoiden parissa (Apt. 21:17-19).

Ei varmaankaan ole sattumaa, että Paavali yöpyi nimenomaan hellenistikristittyjen, kuten Mnasonin, luona. Heidän parissaan hän sai olla varma ystävällisestä vastaanotosta. Tästä kertoo tuo lause ””veljet ottivat meidät iloiten vastaan”. Yön yli nukuttuaan päivänä Paavali sitten meni tapaamaan Jerusalemin kristillisen seurakunnan johtajia, Jaakobia ja muita ”vanhimpia”.

Uskoisin, että häntä hieman pelotti, olihan Jerusalemin kristittyjen parissa aiemminkin ollut sellaista henkeä, että Paavali ei lähetystyössään noudattanut riittävästi Vanhan testamentin säädöksiä. Tuo linja oli toki aiemmin joutunut selkeästi tappioille ja seurakunnan vanhimmat olivat antaneet Paavalille ja hänen tekemälleen lähetystyölle täyden tukensa. Mutta miten kävisi nyt?

Sen kuultuaan vanhimmat ylistivät Jumalaa, mutta sitten he sanoivat Paavalille: ”Sinä tiedät, veli, että juutalaisia on tuhansittain tullut uskoon, ja he kaikki vaativat kiivaasti lain noudattamista. Heille on sinusta kerrottu, että sinä opetat muiden kansojen keskuudessa eläviä juutalaisia hylkäämään Mooseksen lain ja kiellät heitä ympärileikkaamasta lapsiaan ja elämästä kansamme tapojen mukaisesti. Mitä siis tehdä? Varmastikin he saavat kuulla, että olet täällä (Apt. 21:20-22).

Ei siis syytä huoleen! Jerusalemin alkuseurakunnan johtajat iloitsivat Paavalin tekemän lähetystyön menestyksestä ja kiittivät siitä Jumalaa. Näin he tunnistivat ja tunnustivat sen olleen Jumalan itsensä työtä, jota hänen Pyhä Henkensä oli tehnyt palvelijansa Paavalin kautta.

Mutta silti, kyllä huoleenkin oli syytä. Vanhimmat kertoivat Paavalille, että ”judaistinen”, Mooseksen lakiin pitäytyvä kristillisuus oli edelleen voimissaan Jerusalemissa, jopa lisääntynyt. Judaisteista ei taatusti ollut positiivista, että Paavali oli tullut Jerusalemiin.

Joissain Apostolien tekojen käsikirjoituksissa teksti on hieman pidempi ja siinä sanotaan: ”Mitä siis tehdä? Varmastikin *kokoontuu paljon väkeä*, sillä he saavat kuulla, että olet täällä.”

Tämä kertoo siitä, että jo varhaisimmassa kirkossa oli sisäisiä ristiriitoja ja kirkkopoliitiikkaa. Tässäkin jaksossa olemme tavanneet kolmenlaisia kristittyjä ryhmittymiä Jerusalemin alkuseurakunnan sisällä. A) hellenistijuutalaiset kristityt, jotka ottivat Paavalin iloiten vastaan veljenään. Sitten oli B) seurakunnan johtajat, Jaakob ja muu vanhimmisto ja heitä lähellä oleva porukka. Hekin hyväksyivät Paavalin ja hänen tekemänsä lähetystyön, mutta olivat hänen suhteensa hieman varovaisia, sillä seurakunnassa oli olemassa vielä kolmas ryhmittymä: C) ”judaistit”, jotka vaativat edelleen kristityiltä Mooseksen lain noudattamista ja vastustivat kiivaasti Paavalia.

Eli siis on meillä kristityillä ihan alusta saakka ollut toisissamme ja toistemme mielipiteissä kestämistä! Kirkkopoliitiikka ei ole vain nykypäivän ilmiö.

Jerusalemiin judaistikristittyjen syytös, jonka mukaan Paavali opetti lähetysmatkoillaan, että juutalaisuudesta Kristuksen seuraajiksi kääntyneiden tuli luopua Mooseksen lain noudattamisesta, ei tarkkaan ottaen pitänyt paikkaansa. Ei Paavali sellaista opettanut. Hän oli päinvastoin itse ympärileikkauttanut kristityn työtoverinsa Timoteuksen, joka oli juutalainen, koska hänen äitinsä oli juutalainen, mutta jota ei oltu ympärileikattu, koska Timoteoksen isä oli kreikkalainen (16:3). Ja Paavali oli tullut Jerusalemiin siksi, että oli lähetysmatkallaan tehnyt Mooseksen lain mainitseman nasiirilupauksen, johon kuului uhraaminen Jerusalemin temppelissä.

Paavali ei siis vastustanut sitä, että juutalaiskristityt edelleen noudattivat Mooseksen lakia. Se mitä hän ankarasti vastusti, oli se, että pakanuudesta kristinuskoon kääntyneiltä vaadittaisiin Mooseksen lain noudattamista. Jos näin tehdään, silloin heitä käytännössä opetetaan perustamaan jumalasuhteensa Mooseksen lakiin. Näin Jeesus, hänen pelastustekonsa ja häneen uskomisen turhennetaan. Siksi Paavali joissain tapauksissa paheksui sitä, että juutalaiskristityt eivät Mooseksen lain ruokasäännösten takia halunneet syödä yhdessä pakanakristittyjen kanssa. Näin tekemällä he nimittäin käytännössä turmelivat pakanakristittyjen uskoa, koska saivat heidät ajattelemaan, että olennaista oli minkälaista ruokaa ihminen söi eikä se, että hän uskoi Jeesukseen (ks. Gal. 2:11-14).

Mitä siis tehdä? Miten Paavali selviäisi Jerusalemin seurakunnan judaistisesta ryhmittymästä, joka syytti häntä mielestään hyvinkin vakavasta asiasta?

Ensi jaksossa kuulemme Jerusalemin seurakunnan johtajien Paavalille antaman neuvon sekä sen, mitä siitä seurasi. Stay tuned!